

מ"ח 5251/13 - ישראל פרי, הארגון למימוש האמנה על ביטחון סוציאלי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

מ"ח 5251/13

לפני:

כבוד השופט נ' הנדל

המבקשים:

1. ישראל פרי
2. הארגון למימוש האמנה על ביטחון סוציאלי

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשה לקיום משפט חוזר

בשם המבקשים: עו"ד זאב שרף; עו"ד ישראל וולנרמן;

עו"ד פרופ' עמרי ידלין

בשם המשיבה: עו"ד דן אלדד

החלטה

מונחת לפני בקשה להורות על קיום משפט חוזר בהרשעת המבקשים בעבירות של גניבה בידי מורשה, ותיווך ועיסוק בביטוח בלא היתר.

עמוד 1

1. בשנת 1973 חתמו ישראל ומערב גרמניה על אמנה, שאפשרה לתושבי ישראל העומדים בקריטריונים מסוימים להצטרף לתוכנית הפנסיה של מערב גרמניה (להלן: תוכנית הפנסיה). ההצטרפות לתוכנית הותנתה בתשלום חד-פעמי (להלן: דמי ההצטרפות).

על רקע זה הקים מבקש 1 (להלן: פרי) את מבקש 2 (להלן: הארגון). הארגון הציע ללקוחותיו, בין היתר, סיוע פיננסי לשם הצטרפות לתוכנית הפנסיה. הסיוע פעל במתכונת הבאה: שתי חברות (להלן: חברות האשראי) העניקו ללקוח את ההלוואות הדרושות למימון דמי ההצטרפות. הארגון הסדיר עבור הלקוח את הליך קבלת ההלוואות מחברות האשראי. כתנאי לקבלת ההלוואות נדרש הלקוח לערוך ביטוח חיים. אף נושא זה טופל והוסדר עבור הלקוח על ידי הארגון. בתמורה למכלול השירותים, לרבות פירעון ההלוואות ותשלום פרמיות ביטוחי החיים, ניכו המבקשים בכל חודש סכום מסוים מן הרנטה החודשית של הלקוח (הקצבה מתוכנית הפנסיה הגרמנית).

ב. ההליכים הקודמים

(1) פסק דינו של בית המשפט המחוזי (2007)

2. בשנת 2001 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב אישום כנגד המבקשים (ת"פ (ת"א) 40258/01 מדינת ישראל נ' פרי (24.10.2007)). בלב כתב האישום עמדה הטענה כי המבקשים לא רכשו עבור לקוחותיהם ביטוח חיים, כפי שהתחייבו, אלא שלשלו את "פרמיות הביטוח" לכיסם.

הכרעת הדין המרשיעה ניתנה בשנת 2007. במישור העובדתי, נקבעו הממצאים העיקריים הבאים: ראשית, פרי היה המייסד והבעלים של חברות האשראי, אך הוא הסתיר עובדה זו מלקוחותיו. שנית, המבקשים התחייבו כלפי הלקוחות לרכוש ביטוח חיים מחברת ביטוח חיצונית, ואף הציגו מצגים מרובים לפיהם כביכול כך נעשה. שלישית, בפועל מרבית הפרמיות לא הועברו לחברת ביטוח חיצונית. חלף זאת העניקו המבקשים ללקוחות "פטור", דהיינו שבמקרה של מוות הם לא יאלצו לפרוע את יתרת ההלוואות (למשמעותו של ה"פטור" אדרש בהמשך). חלק מהפרמיות הועבר לחברה בשם בריטניה, שהוצגה ללקוחות כחברת ביטוח חיצונית אך למעשה הייתה בבעלותו של פרי. חלק קטן מהפרמיות הועבר בשנים 1987-1993 לחברות ביטוח חיצוניות (הסנה ושמשון), אולם גם הסכום שהועבר היה נמוך מן הסכום שגבו המבקשים מלקוחותיהם באותה תקופה. רביעית, הפרמיות שגבו המבקשים מהלקוחות - כביכול בגין רכישת ביטוח חיים חיצוני - היו גבוהות ממחירו של ביטוח חיים שגרתי ("פרמיה עודפת").

לנוכח מצבור העובדות המתואר הרשיע בית המשפט המחוזי את המבקשים בעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וגניבה בידי מורשה. זאת בגין עבירות שבוצעו בחשבונותיהם של כ-8,555 לקוחות, בסכום כולל של כ-270 מיליון מרק. לצד זאת, הורשעו המבקשים בעבירה של תיווך בביטוח בלא היתר, מאחר שפעלו כמתווכים לעניין ביטוח בין הלקוחות לבין חברות הביטוח הסנה, שמשון ובריטניה, מבלי שהיה בידם רישיון סוכן ביטוח. בנוסף הורשע פרי לבדו בעבירה של עיסוק בביטוח בלא היתר, בשל היותו הבעלים של בריטניה, אשר העניקה ללקוחות ביטוח חיים על אף שלא היה בידה רישיון ביטוח. כמו כן הורשע פרי לבדו בעבירות של הדחה בחקירה ושיבוש מהלכי משפט, לאחר שניסה לשכנע את עד המדינה מרטין הקה להטות את עדותו. בגין כל עבירות אלו הושתו על פרי 12 שנות מאסר בפועל, וקנס בסך 21.75 מיליון ₪. הארגון חויב לשאת בקנס בסך 2.6 מיליון ₪.

(2) ערעור לבית המשפט העליון (פברואר 2009)

3. ערעור שהגישו המבקשים לבית המשפט העליון - נדחה (ע"פ 1784/08 פרי נ' מדינת ישראל, כב' השופטים א' א' לוי, ס' ג'ובראן, י' דנציגר (5.2.2009)).

באשר להכרעת הדין, ערכאת הערעור קיבלה את הממצאים העובדתיים שנקבעו בבית המשפט המחוזי: פרי הוא שהקים ושלט בחברות האשראי - אשר העניקו ללקוחות את ההלוואות לכיסוי דמי ההצטרפות, ובבריטניה - אשר התחזתה לחברת ביטוח חיצונית. המבקשים ניצלו את המנגנון הפיננסי המורכב שהקימו על מנת לגבות בכל חודש מהלקוחות פרמיות ביטוח בשיעורים גבוהים. המבקשים הוסיפו ועשו במשך תקופה ארוכה מאמצים רבים להסתיר ולטשטש מפני הלקוחות עובדות אלו, כמו גם את העובדה שהפרמיות לא הועברו לחברת ביטוח חיצונית. מאמצי ההסתרה מעידים כי המבקשים ידעו שמדובר בתרמית, ושהלקוחות לא היו מסכימים להתקשר בעסקה אילו ידעו על טיבה האמיתי. המסקנה היא שהתקיימו יסודות העבירות בהן הורשעו המבקשים. עם זאת, מטעמים שונים קיצר בית משפט זה את עונשו של פרי ל-10 שנות מאסר בפועל.

(3) בקשה ראשונה למשפט חוזר (נובמבר 2010)

4. לאחר דחיית הערעור פנה פרי לבית משפט זה בבקשה למשפט חוזר. זאת ביחס לעבירות של הדחה בחקירה, שיבוש מהלכי משפט וקבלת דבר במרמה. הבקשה נדחתה (מ"ח 10262/09 פרי נ' מדינת ישראל, כב' המשנה לנשיאה א' ריבלין (2.11.2010)). הסוגיות שעלו במסגרת אותה בקשה אינן עומדות ברובן לדין בהליך הנוכחי, למעט טענות הנוגעות לעדותו של עד המדינה הקה (ולכך אתיחס בהמשך).

(4) הדיון הנוסף (מאי 2011)

5. בד בבד הוגשה בקשה לדין נוסף. כב' השופט א' ריבלין נעתר לבקשה באופן חלקי, והורה על קיום דין נוסף בהרשעתם של המבקשים בעבירה של גניבה בידי מורשה (דנ"פ 2334/09 פרי נ' מדינת ישראל (22.10.2009)). פסק הדין בדיון הנוסף ניתן מפי כב' השופטים א' פרוקצ'יה, א' גרוניס, מ' נאור, ס' ג'ובראן, א' חיות, י' דנציגר ו-י' עמית (23.5.2011).

פסק הדין בחן בהרחבה את יסודותיה של עבירת הגניבה בידי מורשה. הובהר כי עבירה זו נועדה להגן על שני אינטרסים: יחסי האמון בין הצדדים, והאינטרס הרכושי של המרשה. נקבע כי על מנת שתשתכלל עבירת גניבה בידי מורשה - יש להראות כי נפגעו יחסי האמון בין הצדדים, ובנוסף כי נפגע האינטרס הרכושי של המרשה (פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקה 60).

במישור העובדתי של התיק הקונקרטי, בית המשפט הסתמך על עיקרי הממצאים שנקבעו בערכאות הקודמות: ראשית, המבקשים התחייבו כלפי הלקוחות לרכוש עבורם בתנאי שוק ביטוח חיים בחברת ביטוח חיצונית. שנית, בפועל כספי הלקוחות - רובם ככולם - לא הועברו לחברת הביטוח חיצונית אלא למבקשים. שלישית, הסכומים אותם נטלו המבקשים מהלקוחות היו גדולים בהרבה מהנדרש עבור ביטוח חיים סטנדרטי (ראו להלן). רביעית, המבקשים הציגו במשך שנים בפני הלקוחות ורשויות החוק מצגי-שווא מרובים, על מנת להסתיר את כל מעשי התרמית שביצעו.

במסגרת הליך הדיון הנוסף הוגשה בקשה להצגת שתי ראיות חדשות, שעניינן בשאלה האם אכן נגבתה מהלקוחות פרמיה עודפת. הבקשה נדחתה. הודגש כי הליך הדיון הנוסף נועד לבחון קביעות משפטיות בלבד, בהתבסס על התשתית העובדתית שנקבעה בערכאות קודמות. מעבר לכך, צוין כי הראיות החדשות שהצגתן התבקשה - זרועות סימני שאלה ומשקלן דל. מלבד זאת, פרי עצמו העיד שהפרמיות אותן גבה מהלקוחות ביטחו סיכונים החורגים מן הסיכון למות הלקוח. זאת על אף שהלקוחות הסכימו לרכוש ביטוח חיים בלבד, דהיינו ביטוח שיתמקד רק בסיכון התמותה. המסקנה היא שהמבקשים גבו מן הלקוחות פרמיה עודפת, אשר חרגה מן הפרמיות שהם היו רשאים לגבות.

על בסיס התשתית העובדתית שנקבעה בערכאות הקודמות, והניתוח המשפטי שנפרש במסגרת הדיון הנוסף, הותיר בית המשפט על כנה את הרשעת המבקשים בעבירה של גניבה בידי מורשה. הלקוחות הפקידו בידי המבקשים פרמיות, לצורך רכישת ביטוח חיים מחברה חיצונית במחיר שוק. ללקוחות היה אינטרס רכוש מובהק בביטוח, משום שהוא היווה תנאי הכרחי לצורך קבלת ההלוואות מחברות האשראי, והלוואות אלו הן שאפשרו ללקוחות להצטרף לתוכנית הפנסיה. יוצא שהמבקשים, אשר לא רכשו ביטוח חיים ושילשו את הפרמיות לכיסם, פגעו באינטרס הרכושי של הלקוחות. גם ה"פטור" שהעניקו המבקשים ללקוחות איננו מסייע, משום שתמורתו שילם הלקוח סכום מופרז, אשר עלה על הסכום שהיה צריך לשלם אילו נרכש עבורו ביטוח חיים סטנדרטי בחברת ביטוח חיצונית. מכאן שהאינטרס הרכושי של הלקוחות נפגע גם בהיבט זה (פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקאות 97-99).

סיכומו של דבר, הוחלט פה אחד על ידי המותב המורחב שלא להתערב במסקנות פסק הדין בערעור. הרשעת המבקשים בעבירה של גניבה בידי מורשה נותרה על כנה.

(5) בקשה שנייה למשפט חוזר (אוגוסט 2012)

6. בעקבות הדיון הנוסף הגיש פרי בקשה שנייה למשפט חוזר (מ"ח 8618/11 פרי נ' מדינת ישראל, כב' השופט א' ריבלין (28.8.2012)). בניגוד לבקשה הראשונה למשפט חוזר (שנדחתה), התמקדה בקשה זו בעבירה של גניבה בידי מורשה.

במסגרת הבקשה נטען כי פסק הדין בדיון הנוסף חולל שינוי משפטי מהותי, וקבע לראשונה כי עבירת הגניבה מתקיימת רק כאשר נגבית בפועל פרמיה עודפת (מעבר למחיר השוק של ביטוח חיים). בהתחשב בקביעה משפטית זו, כך נטען, אין ממצאים עובדתיים שמבססים את ההרשעה: ראשית, בית המשפט המחוזי לא עסק בסכומים שנגבו בפועל. שנית, אף ערכאה לא קבעה ממצא פוזיטיבי בדבר גובה פרמיית השוק. ממילא לא הוכח שהפרמיות שנגבו הן אכן פרמיות עודפות.

המבקשים צירפו לבקשתם שתי ראיות חדשות. הראיה הראשונה הייתה חוות דעת של פרופ' אמיר ברנע, מומחה בתחום הפיננסי. מסקנתו הייתה כי הגבייה בפועל מן הלקוחות היא כ-26% מסכומי החיוב. הראיה השנייה כללה חוות דעת של מספר אקטוארים, אשר הגיעו למסקנה כי רכישת ביטוח חיים מחברת ביטוח חיצונית - יקרה יותר מהסכום שנגבה בפועל מהלקוחות. שילוב הראיות, כך טענו המבקשים, מביא למסקנה שלא נגרם ללקוחותיו של פרי חסרון כיס.

7. הבקשה למשפט חוזר נדחתה. בית המשפט קבע כי אף אם הראיות החדשות שהציגו המבקשים תתקבלנה כלשונו, לא מתעורר החשש שמא ההרשעה בגניבה לא הייתה מוצדקת או שמא נגרם למבקשים עיוות דין.

השופט ריבלין הבהיר כי סוגית הפרמיה העודפת נדונה והוכרעה בהליכים הקודמים. כך, למשל, בדיון הנוסף הודגש כי ניתן למצוא תמיכה ראייתית לכך שסכומי הפרמיות שנגבו מהלקוחות היו גבוהים באופן משמעותי מהמקובל בתנאי שוק. זאת לצד הממצא העובדתי שלפיו המבקשים חישבו את הפרמיות על-יסוד סיכונים החורגים מן הסיכון של מות הלקוח, חריגה שמביאה מטבע הדברים להגדלת הפרמיות. מכאן שדי בתשתית העובדתית, אשר התבררה ונקבעה בערכאות קמא, כדי להוכיח שנתקיימו יסודות העבירה. יתירה מכך, הוסבר כי חוות הדעת שהוגשו במסגרת הבקשה למשפט חוזר - מתמקדות בלקוחות כמקשה אחת, בהתעלם מכך שבגיית-חסר מלקוח אחד איננה מכשירה גביית-יתר מלקוח אחר.

השופט ריבלין הוסיף כי אין מחלוקת על כך שנתקיימה עבירת הגניבה בידי מורשה - על פי כל הגדרה שהיא - לכל הפחות ביחס ללקוחות שבוטחו בחברות שמשון והסנה בשנים 1987-1993. כפי שהוסבר, אותם לקוחות שילמו סכום מסוים למבקשים, בעוד שסכום נמוך ממנו שימש לרכישת פוליסות הביטוח (הפער עומד על כ-20 מיליון מרק גרמני). שליחת היד בהפרש הכספי מהווה הפרה של יחסי האמון מול הלקוחות, וכמובן פוגעת באינטרס רכושי שלהם.

בסיכומי של דבר, נקבע כי לא נתקיימו כאן העילות הנטענות לקיום משפט חוזר, והבקשה נדחתה.

ג. טענות הצדדים במסגרת הבקשה למשפט חוזר שלפניי

8. עתה הגענו לבקשה השלישית למשפט חוזר, היא הבקשה שמונחת בפניי, ואשר מורכבת משלושה ראשים: (1) הרשעת המבקשים בעבירה של גניבה בידי מורשה. (2) הרשעת המבקשים בעבירות הביטוח (תיווך ועיסוק בביטוח בלא היתר). (3) עיוות הדין שנגרם למבקשים לטענתם.

א. באשר לעבירת גניבה בידי מורשה, נטען כי במסגרת החלטתו של השופט ריבלין בבקשה השנייה למשפט חוזר חל שינוי בהגדרת העבירה. לשיטת המבקשים, באותה החלטה נקבע לראשונה כי יש לבדוק האם נגבתה בפועל מכל לקוח פרמיה עודפת. הגדרה משפטית זו לא עמדה בפני הערכאות הקודמות, ולפיכך גם לא נעשה הבירור העובדתי הנדרש: שיעור הגבייה בפועל מכל לקוח, וגובה פרמיית השוק שצריך היה כל לקוח לשלם (על פי נתוני האישיים).

לחיזוק טענותיהם מציגים המבקשים שתי חוות דעת: האחת היא של ד"ר שאול יוטב, יועץ אקטוארי לקבוצת מגדל, אשר בדק את סכומי הפרמיות שהייתה גובה חברת ביטוח חיצונית מכל לקוח. השנייה היא של רו"ח רוני טיומקין, אשר בדק את הפרמיות שנגבו בפועל מכל לקוח, והשווה אותן לפרמיית השוק של הלקוח שחושבה על ידי ד"ר יוטב. לגישת המבקשים, המסקנה העולה מראיות אלו היא שהגבייה בפועל של פרמיות ביטוח מכל לקוח הייתה נמוכה מפרמיית השוק.

ב. באשר לעבירות הביטוח, המבקשים מעלים שתי טענות. ראשית, ה"פטור" שנתנו המבקשים ללקוחות (פטור מפירעון ההלוואות במקרה של פטירה) - שקול לביטוח חיים בחברה חיצונית. יוצא שללקוחות לא היה אינטרס עצמאי ברכישת ביטוח חיים חיצוני. משזהו המצב, נשמט הבסיס להרשעת המבקשים בעבירת הביטוח. שנית, בתקופה הרלבנטית לא נהגו רשויות התביעה בישראל להגיש כתבי אישום בגין עבירות הביטוח בהן הורשעו המבקשים. טענה זו נתמכת בתצהירו של מר דורון שורר, לשעבר המפקח על הביטוח, ממנו עולה לכאורה שהמבקשים נפלו קורבן לאכיפה

ג. באשר לעילת עיוות הדין, המבקשים טוענים כי בידם ראיות חדשות שמוכיחות כי בחקירתו של עד המדינה, מרטין הקה, נפלו פגמים העולים כדי "בישול" עדות: תצהירו של מפכ"ל המשטרה לשעבר - מר אסף חפץ, ושל הקצין שהיה אחראי על הקלטת חקירותיו של הקה בזמן אמת - מר ישי בן דרור. התצהירים מלמדים, לטענת המבקשים, כי חקירתו של הקה לקתה בכשלים חמורים, שמטילים צל כבד על כלל הליכי החקירה. לצד זאת טוען פרי כי נגרם לו עיוות דין מאחר ויוחסה לו כוונת מרמה כלפי הלקוחות. בהקשר זה הוצגו שני תצהירים: האחד של מר ראובן כהן, אחד מלקוחותיו של פרי, ממנו עולה לכאורה שפרי לא הסתיר את היותו בעל השליטה בחברות האשראי. השני של מר קלאוס מאייר, בנקאי גרמני אשר היה מעורב בהעמדת המימון לחברות האשראי. התצהיר מלמד, כך נטען, שפרי הצניע את היותו בעל השליטה בחברות האשראי משום שחשש כי יואשם בהפרה של דיני הפיקוח על המטבע (ההלוואות ניתנו במטבע חוץ), ולא משום שביקש להונות את לקוחותיו.

9. המדינה מתנגדת לבקשה למשפט חוזר.

א. באשר לגניבה בידי מורשה, המדינה מדגישה שבכל הערכאות הקודמות נקבע פעם אחר פעם, כממצא עובדתי, כי המבקשים פגעו בפועל באינטרס הרכושי של הלקוחות, כאשר חייבו את הלקוחות בפרמיות ביטוח מופרזות אשר חרגו מן הסיכונים בגינם אמורים היו הלקוחות להיות מבוטחים. כתוצאה מכך הוקטן שלא לצורך הסכום החודשי הפנוי שנותר בפועל בידיו של כל לקוח.

באשר לחוות הדעת של ד"ר יוטב ורו"ח טיומקין, המדינה טוענת כי הן התבססו על הנחות מוצא שאינן עולות בקנה אחד עם הממצאים העובדתיים שנקבעו בערכאות קמא. שתי חוות הדעת גם עושות שימוש בשערי היוון שונים. שילוב הדברים הביא לכך שהתוצאות בחוות הדעת של ד"ר יוטב (עלות ביטוח חיים תיאורטי) "התנפחו", בעוד שאלו בחוות הדעת של רו"ח טיומקין (הגבייה בפועל) "הצטמקו". כך נוצר הרושם השגוי כאילו המבקשים לא גבו מלקוחותיהם פרמיה עודפת.

ב. באשר לעבירות הביטוח, המדינה מדגישה כי ללקוחות היה אינטרס מובהק ברכישת ביטוח מחברת ביטוח חיצונית, אשר יעניק כיסוי לסיכון המוות לבדו. כמו כן טוענת המדינה כי אין בתצהירו של מר שורר כדי ללמד על אכיפה בררנית, בין היתר משום שהדוגמאות שהובאו בתצהיר שונות מהותית מעניינם של המבקשים.

ג. באשר לחשש עיוות דין, אין כל בסיס עובדתי לטענה כי עדותו של הקה "בושלה" על ידי החוקרים. התצהירים שהוגשו בבקשה הנוכחית - מטעמם של מר חפץ ומר בן דרור - אינם בבחינת ראיה חדשה, שהרי הם מהווים רק ניתוח נוסף של חומר גולמי, לאחר שהערכאות הקודמות כבר בחנו את הנושא והגיעו לממצאים הפוכים. ובאשר לטענה אודות העדר כוונת מרמה, הרי שהערכאות הקודמות קבעו שוב ושוב - כממצא עובדתי - שפרי הסתיר ביוזעין את היותו בעל השליטה בחברות האשראי ובבריטניה. אין בתצהירים שצורפו לבקשה הנוכחית כדי לערער מסקנה זו.

(1) על מהותה של בקשה למשפט חוזר

10. מן הבחינה העקרונית, משפט חוזר הינו הליך חריג המופעל במשורה. על השופט הדין בבקשה למשפט חוזר לאזן בין שני שיקולים נוגדים: מן העבר האחד קמה ועומדת השאיפה להגיע לחקר האמת, והיא תובעת לבחון כל חשש ממשי לטעות בהרשעה. מן העבר האחר ניצב עיקרון סופיות הדין, אשר משקף את הצורך ביציבות, ודאות וביטחון. אינטרס זה מקבל משקל מוגבר במקרה כגון דא, כאשר עניינם של המבקשים נידון הן בבית המשפט המחוזי והן בבית המשפט העליון מספר פעמים. שני האינטרסים מושכים לכיוונים שונים, זה בכה וזה בכה, והמתח שביניהם משליך על ההכרעה אף בבקשה הקונקרטית (עוד על המתח ראו: מ"ח 5048/04 איזן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 28 (20.11.2005); מ"ח 3633/08 אליטוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 32 (25.11.2008); מ"ח 3975/13 אלדן תחבורה בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (29.10.2013)).

ברוח זו קבע המחוקק, בסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, כי ניתן להורות על קיום משפט חוזר בעניין פלילי בהתקיים אחת מארבע עילות. במסגרת הבקשה הנוכחית, כמו גם בבקשות הקודמות, הושם דגש על שתיים מבין ארבע העילות: (1) ראיות חדשות - מקום בו "הוצגו עובדות או ראיות, העשויות... לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון" (סעיף 31(א)(2)). (2) חשש לעיוות דין - "נתעורר חשש של ממש כי בהרשעה נגרם לנידון עיוות דין" (סעיף 31(א)(4)). להשלמת התמונה יצוין כי שתי העילות האחרות שאינן רלבנטיות הן זיוף ראיות (סעיף 31(א)(1)) והרשעת אדם אחר באותה עבירה (סעיף 31(א)(3)).

באשר לעילת הראיות החדשות (סעיף 31(א)(2)), הובהר בפסיקה כי בקשה למשפט חוזר איננה זירה ערעורית. בשל כך אין מקום, בדרך כלל, להעלות במסגרת בקשה כזו טענות ערעוריות מובהקות, למשל טענות כנגד ממצאים עובדתיים שנקבעו בערכאה הדיונית ואומצו בערכאות הערעור (מ"ח 5765/13 ברקאי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (12.1.2014)). כמו כן הודגש כי על הראיות החדשות להיות בעלות "אמינות לכאורית המצדיקה שקילתן מחדש לצד מערכת הראיות שעמדה לעיניו בתי המשפט שדנו בעניין ושעל בסיסה נפסק" (מ"ח 6/84 מאמא נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(3) 498, 500-501 (1984)). במילים אחרות: אין די בהעלאת טענה עובדתית, או בהצגת הראיות החדשות. יש להוכיח כי הראיות החדשות הן בעלות משקל מספיק שיצדיק ביטולו של ההליך שנסתיים. שיקול נוסף שנקבע בפסיקה עניינו חלוף הזמן: הצגת ראיות שניתן היה להציג במשפט, זמן רב לאחר סיומו, ובלא טעם סביר לא-הצגתן עד כה - עשויה לעורר חשש ביחס לאמינות הראיות, ומגבירה את המשקל שיש להעניק לאינטרס סופיות הדין (מ"ח 7724/05 מאיר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (11.2.2006); מ"ח 434/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (28.7.2013)). כמו כן, אף ריבוי הליכים קודמים עשוי להוות שיקול של ממש לחובת המבקש (מ"ח 7230/03 הלפרין נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (7.10.2003); מ"ח 5431/10 קורדובה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (1.09.2011)).

עילת עיוות הדין (סעיף 31(א)(4)) היא מטבעה עילה רחבה. תפקידה גם למנוע מצב בו - במקרים חריגים ויוצאי דופן - יהיו ידי בית המשפט כבולות מלהיעתר לבקשה למשפט חוזר, אשר איננה נופלת בגדר העילות האחרות הקבועות בחוק (מ"ח 1609/09 ולדמן נ' מדינת ישראל (11.6.2009); מ"ח 7929/96 כוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 529, 560-562 (1999)). בקשה הנסמכת על עילה זו תתקבל רק מקום שבהכרעה "נפלו פגמים חמורים ומהותיים, היורדים לשורש העניין, עד כי יש חשש שפגמים אלו יביאו להרשעת שווא של המבקש" (מ"ח 2165/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (24.8.2011); מ"ח 3689/13 חמאדה נ' מדינת ישראל (29.10.2013)). עילת עיוות הדין עניינה פגם בהליך או בתוצאה, באופן שאיננו מתיישב עם דרישת הצדק.

11. בהתבסס על עקרונות אלו יש לבחון את הבקשה הנוספת למשפט חוזר שבפניי. תחילה אתייחס לטענות הנוגעות לקיומן של ראיות חדשות (סעיף 31(א)(2)), ביחס לעבירות השונות בהן הורשעו המבקשים. לאחר מכן תיבחנה הטענות בעניין עילת עיוות הדין (סעיף 31(א)(4)).

(2) ראיות חדשות לעניין גניבה בידי מורשה

12. נושא זה עומד בליבה של הבקשה למשפט חוזר. בהקשר זה, טענת המבקשים מורכבת משלושה נדבכים: ראשית, ההגדרה המשפטית של עבירת הגניבה בידי מורשה שונתה בפסק הדין בדיון הנוסף, וחשוב מכך - שונתה שוב במסגרת ההחלטה בבקשה השנייה למשפט חוזר. שנית, אין די בתשתית העובדתית שנקבעה בערכאות הדיוניות כדי להרשיע את המבקשים. שלישית, חוות הדעת שהציגו המבקשים (של ד"ר יוטב ורו"ח טיומקין) מלמדות כי ההיפך הוא הנכון, דהיינו שאין להרשיע את המבקשים בעבירה.

ניתן להשיב לשאלה זו בחמישה רבדים. הרובד הראשון עניינו הקביעות המשפטיות ביחס להגדרתה של עבירת הגניבה בידי מורשה. הרובד השני הוא הממצאים העובדתיים שנקבעו בהליכים הקודמים. הרובד השלישי עניינו בחינת הראיות החדשות שהוגשו בבקשה הנוכחית. הרובד הרביעי הוא בדיקת מרכיבי העבירה של גניבה על ידי מורשה, אף לשיטת המבקשים, על פי הראיות החדשות שהגישו. הרובד החמישי מתמקד באי-השתלבות גרסת המבקשים בבקשה דנא עם הממצאים שנקבעו בערכאות קמא.

הרובד הראשון: הקביעות המשפטיות ביחס להגדרת העבירה

13. הדיון הנוסף התמקד בהגדרה המשפטית של עבירת גניבה בידי מורשה. נקבע, בין היתר, כי עבירה זו מותנית בהוכחת פגיעה באינטרס רכושי. עמדה זו חידדה והבהירה את התשתית המשפטית להרשעה, התקבלה על דעת כל חברי המותב, והיא העמדה המשפטית המחייבת. למעשה, פסק הדין בדיון הנוסף אשרר את המסקנה המשפטית לפיה המבקשים עברו את העבירה של גניבה בידי מורשה. מסקנה זו לא השתנתה במהלך הגלגולים הרבים של התיק.

לשיטת המבקשים, הדיון הנוסף יצר "שינוי מושגי דרמטי" בהגדרתה של עבירת הגניבה, וחידד את ההבחנה בין "חיוב" ל"גבייה": לראשונה, כך טוענים המבקשים, נקבע כי "חיוב" התיאורטי שנרשם ללקוחות בספרי הנהלת החשבונות - איננו מהווה גניבה, גם אם מדובר בחיוב מופרז (דהיינו כזה שגבוה מעלותו של ביטוח סטנדרטי בחברה חיצונית). במקום זאת, עבירת הגניבה מתממשת רק במועד ה"גבייה" בפועל של סכום מופרז.

אלא שהצגת הדברים באופן הזה איננה מדויקת, בלשון המעטה. ענייננו בשאלה האם נפגע אינטרס רכושי של הלקוחות. זהו הרף המשפטי למולו נבחנת הרשעת המבקשים. כפי שהוסבר, המבקשים חישבו מראש עבור הלקוח את הסכום שינוכה בכל חודש מן הרנטה לטובת הארגון. הניכוי החודשי נועד לכסות את מכלול השירותים שקיבל הלקוח, לרבות פרמיות ביטוחי החיים. על בסיס חישוב זה נמסר לכל לקוח, מראש, מה יהיה הסכום הפנוי שיועבר אליו בכל חודש. יוצא, אפוא, שכאשר "חייבו" (רשמו) המבקשים את הלקוח בסכום מופרז בגין ביטוחי החיים - הוביל הדבר להקטנת הסכום הפנוי שהגיע ללקוח כבר מתחילת הדרך. מכאן מובנת הקביעה שהתקבלה בהליכים הקודמים ולפיה קיים קשר אמיץ במקרה דנא בין ה"חיוב" ל"גבייה", וכי חיוב היתר של הלקוחות הביא להקטנת הסכום החודשי הפנוי (ראו למשל: הכרעת הדין, עמ' 196-197; הדיון הנוסף, פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקה 94). הניסיון ליצור חיץ בלתי-עביר בין שני המושגים - איננו הולם את המבנה הפיננסי אותו יצרו המבקשים בעצמם, אשר כרכו יחדיו את

14. המבקשים מוסיפים וטוענים שההכרעה בבקשה השנייה למשפט חוזר הביאה ל"שינוי נוסף" בהגדרת העבירה. לפי גישתם, השופט ריבלין בהחלטתו הגדיר מחדש את עבירת הגניבה, וקבע כי היא מתרחשת רק כאשר נגבתה מכל לקוח בנפרד פרמיה עודפת על מחיר השוק. אלא שאף כאן הצגת השתלשלות הדברים על ידי המבקשים איננה מדויקת, הן במישור העקרוני והן בנסיבותיו של תיק זה.

ראשית, ככלל, במסגרת הדיון הנוסף בוחן הרכב מורחב של שופטי בית משפט זה שאלה משפטית מובהקת, מתוך מטרה לקבוע מסמרות להלכה (ראו סעיף 30 לחוק בתי המשפט). להבדיל, הבקשה למשפט חוזר מועברת לידי נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר שנתמנה לכך. עליו לבחון האם מתקיימת אחת או יותר מן העילות הקבועות בסעיף 31 לחוק בתי המשפט. בעיקרו של דבר, השאלה שמוצבת לפתחו של השופט בגלגול זה היא האם נדרש בירור עובדתי נוסף בתיק, למשל לנוכח גיליון של ראיות חדשות. וכפי שניסחה את הדברים השופטת פרוקצ'יה בדיון הנוסף:

"הדין יצר, אפוא, שני מסלולים לביקורת שיפוטית על פסק דין שניתן בערעור בבית המשפט העליון. המסלול האחד הוא הדיון הנוסף, הבוחן הלכה משפטית שנפסקה, בהתקיים תנאים מסוימים לכך; והמסלול האחר הוא המשפט החוזר בדין הפלילי, העשוי, בתנאים מסוימים, לפתוח לדיון מחודש גם את הרובד העובדתי של הפרשה (דנ"פ 504/97 פלוני נ' מדינת ישראל (29.1.1997)). שתי תבניות דיוניות אלה נועדו להשלים זו את זו, ולהבטיח אפשרות בחינה מחודשת של קביעות חלוטות, הטעונות עיון מחודש, בין במישור המשפטי ובין במישור העובדתי" (פסקה 33).

הנה כי כן, המסגרת הדיונית של בקשה לקיום משפט חוזר איננה מיועדת בעיקרה, ואף איננה מאפשרת, שינוי של ההגדרה המשפטית שהתקבלה בדיון הנוסף. אף עיון בהחלטה שדחתה את הבקשה השנייה למשפט חוזר מלמד כי היא לא התיימרה לחולל שינוי בהגדרה המשפטית של עבירת הגניבה. זאת בניגוד לאופן בו הציגו המבקשים את הדברים. ההחלטה האמורה התמקדה בעיקר בשאלה "האם התשתית הראייתית שפרשו המבקשים צפויה לשנות את תוצאת המשפט" (פסקה 14), וזאת בכפוף להגדרה המשפטית של עבירת הגניבה אשר נקבעה בדיון הנוסף (חלק אחר בהחלטה עסק בשאלה האם נגרם למבקשים עיוות דין; לכך אתייחס בהרחבה בהמשך). כפי שציין השופט ריבלין, "השאלה העובדתית הרלוונטית היא אם המבקשים גבו מלקוחותיהם בפועל את הסכום שרשאים היו לגבות מהם" (שם; ההדגשה איננה במקור). ודוק: שאלה עובדתית, באופן שתואם את המסגרת הדיונית. ומה באשר לשאלה זו? לכך אפנה עתה.

הרובד השני: הממצאים העובדתיים שנקבעו

15. המבקשים טוענים, כאמור, כי התשתית העובדתית שנקבעה עד כה איננה מבססת את הפגיעה באינטרס הרכושי של הלקוחות, ולפיכך איננה מספיקה להרשעה בעבירת הגניבה בידי מורשה. זאת משום שלא הוכח - לטענת המבקשים - כי הלקוחות שילמו פרמיה עודפת על מחיר השוק. ברם, לאחר שעיינתי בכתבי בית הדין המפורטים שהוגשו בהליך זה ובנספחיהם, כמו גם בהחלטות השיפוטיות המרובות שניתנו עד כה בהליכים קודמים, באתי לכלל מסקנה כי יש לדחות טענות אלו של המבקשים.

אזכיר שוב בקצרה את מנגנון המימון שבנו המבקשים: חברות האשראי העניקו ללקוח את ההלוואות הדרושות למימון דמי ההצטרפות. שתי החברות היו בבעלותו של פרי, אך עובדה זו הוסתרה מעין כל (בהמשך אתייחס למשמעות של עובדה זו). הלקוח נדרש לערוך ביטוח חיים עבור כל אחת מההלוואות. המבקשים הציעו ללקוחות לטפל אף בהיבט זה, והתחייבו לדאוג לרכישת ביטוחי החיים הנדרשים מחברת ביטוח חיצונית במחירי שוק. המבקשים ניכו בכל חודש סכום מסוים מן הרנטה של הלקוח, סכום שאמור היה לשקף בין היתר את פרמיות ביטוחי החיים.

מובן, אפוא (וכך גם נקבע בערכאות הקודמות), כי קיים קשר הפוך בין פרמיות ביטוחי החיים לבין הסכום הפנוי שנשאר בידי הלקוח בכל חודש. במילים אחרות, ככל שפרמיות הביטוחים היו גבוהות יותר - כך קטן הסכום הפנוי שקיבל לידיו הלקוח. השאלה היא אפוא האם הפרמיות שחישבו המבקשים ללקוחות היו גבוהות מהדרוש. שאלה זו ממש נדונה בהליכים הקודמים, וכל המותבים שדנו בה השיבו בחיוב: בית המשפט המחוזי קבע כי הלקוחות שילמו סכומים גבוהים בהרבה ממחיר השוק של ביטוח חיים סטנדרטי. בית משפט זה, בשבתו כערכאת ערעור, אימץ את הממצא העובדתי ואשרר את הרשעת המבקשים בעבירת הגניבה. פסק הדין בדיון הנוסף חידד את ההגדרה המשפטית העקרונית של גניבה בידי מורשה, תוך שימת דגש על הפגיעה באינטרס הרכושי. כל חברי ההרכב המורחב הסכימו כי הממצאים העובדתיים, שנקבעו בבית המשפט המחוזי ואומצו על ידי ערכאת הערעור, מצביעים על פגיעה באינטרס הרכושי שהתבטאה גם בפרמיות מופרזות, ובשל כך נותרה הרשעת המבקשים על כנה. ולבסוף, השופט ריבלין - בדחות את הבקשה השנייה למשפט חוזר - שב וסיכם כי ללקוחות נגרם נזק כלכלי בשל מעשי הרמייה של המבקשים.

המסקנה היא כי בית משפט זה - בעקבות בית המשפט המחוזי - נדרש פעם אחר פעם לשאלה האם נגרמה פגיעה באינטרס הרכושי של הלקוחות. זהו הרף המשפטי להרשעה. כל הערכאות מצאו, שוב ושוב, כי נגרמה פגיעה כזו. להמחשת העניין אציין כאן ארבעה היבטים עיקריים, אשר נקבעו כולם כממצאים עובדתיים במסגרת ההליכים הקודמים, ושמלמדים על הפגיעה באינטרס הרכושי של הלקוחות.

ראשית, המבקשים התחייבו כלפי הלקוחות לרכוש ביטוח חיים מחברת ביטוח חיצונית, לאחר שינוהל משא ומתן להשגת תנאים מיטביים (ראו פירוט למשל בערעור, פסקאות 32 ו-34-36). המבקשים אף הציעו מצגים כאילו הפרמיות שהושגו הן הזולות ביותר שניתן לקבל, כתוצאה ממו"מ עיקש שנוהל כביכול מול חברות ביטוח (ראו למשל ת/106 - עלון פרסומי מטעם הארגון; ת/1060 - דברי פרי בדיון בוועדה לביקורת המדינה). אלא שלא מינה ולא מקצתיה: המבקשים לא ניהלו כל משא ומתן לטובת הלקוחות, ולא רכשו ביטוח חיים בחברת ביטוח חיצונית (למעט - כאמור - לתקופה קצרה עבור חלק מן הלקוחות, ולכך אתייחס בהמשך). ה"ביטוח" היה לכל היותר פרי אסור של "מו"מ עצמי" בין המבקשים לבין עצמם, באופן שכמובן רחוק היה מלהביא לתוצאה אופטימאלית מבחינת הלקוחות. ממצא עובדתי זה, שנקבע בערכאות קודמות, משמעותו כי הלקוחות לא קיבלו ביטוח בתנאי שוק, שהרי לא נוהל בשמם משא ומתן עם חברה חיצונית.

שנית, הביטוח שהוצג ללקוחות אמור היה לכסות סיכון תמותה בלבד, דהיינו: הסיכון שמא הלקוח ילך לבית עולמו קודם שייסיים לפרוע את ההלוואה שנטל. אלא שבפועל הפרמיות חושבו על בסיס מגוון גדול של סיכונים, ולא על בסיס סיכון תמותה בלבד. ממצא עובדתי זה, שאף הוא נקבע זה מכבר, מלמד על כך שהלקוחות חויבו לשלם סכום שמתאים לקשת רחבה של סיכונים, אשר חרגה מן הסיכון הבודד אותו חפצו לבטח והסכימו לו - סיכון התמותה (ראו בערעור, פסקה 56).

שלישית, המבקשים חייבו את הלקוחות ב"פרמיה על פרמיה". עניין זה נובע מן האופן שבו חושבו ביטוחי החיים. כאמור, הלקוח קיבל הלוואה משתי חברות אשראי, שיכונן בקיצור BGF ו-BGA. עבור כל אחת מההלוואות נערך ביטוח חיים. בתמורה לביטוח החיים של הלוואת BGF, נטלו המבקשים בכל חודש אחוז מסוים מההרנטה של הלקוח, סכום שאמור היה לשקף את פרמיית הביטוח של הלוואת BGF. מנגנון ביטוח החיים של הלוואת BGA היה שונה, והלקוח נדרש לשלם מראש את כל פרמיות הביטוח מהוונות למועד ההלוואה. לצורך תשלום זה העניקה BGA ללקוח הלוואה בגובה הפרמיות המהוונות, בנוסף על ההלוואה המקורית מ-BGA (שנועדה לכסות את דמי ההצטרפות לתוכנית הפנסיה). בגין הלוואה נוספת זו רשמו המבקשים ללקוח יתרת חוב, ובכל חודש גבו מהלקוח סכום שאמור היה לשקף החזר חלק מההלוואה פלוס ריבית חודשית (הדיון הנוסף, פסק דינו של השופט עמית, פסקה 7; שם, פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקה 41; ההחלטה בבקשה השנייה למשפט חוזר, פסקה 2).

מן התיאור שהוצג לעיל עולה כי בגין הלוואת BGA חויב הלקוח בפרמיה על פרמיה: BGA נתנה ללקוח הלוואה, ועבור הלוואה זו נדרש הלקוח לערוך ביטוח חיים. מאחר והוסבר ללקוח שעליו לשלם את כל פרמיות ביטוח החיים מראש - נדרש הלקוח ליטול הלוואה נוספת, ולפרוע אותה בכל חודש בתוספת ריבית (פרמיה). מנגנון כפול זה לא היה בגדר פרקטיקה מקובלת בשוק הביטוח, והוא הגדיל, מטבע הדברים, את הסכום שהיה על הלקוח להפריש מההרנטה החודשית לטובת החזר ההלוואות, הביטוחים והריביות. ושוב יוזכר כי כל המנגנון הסבוך המתואר לא היה אלא תרמית, שהרי המבקשים כלל לא רכשו ביטוחי חיים עבור הלקוחות. כך, הלקוחות נדרשו לשלם בכל חודש פרמיה על פרמיה - בעבור מוצר שכלל לא נרכש.

רביעית, תצוין דוגמא אחת קונקרטית לפעולות הגניבה שביצעו המבקשים. כוונתי לקבוצת הלקוחות שבטוחו, במסגרת הלוואת BGF ובמהלך השנים 1987-1993, בחברות הביטוח החיצוניות - הסנה ושמסון. בהכרעת הדין של בית המשפט המחוזי נקבע כי מלקוחות אלו נגבו באותה תקופה פרמיות בסך כ-50.5 מיליון מרק. בד בבד, המבקשים העבירו לחברות הביטוח החיצוניות באותה תקופה כ-29 מיליון מרק (הכרעת הדין, עמ' 187-186). הנה כי כן, לפנינו גניבה של כ-21.5 מיליון מרק על-פי כל הגדרה אפשרית: הלקוחות שילמו סכום מסוים למבקשים תמורת ביטוח חיים, אך המבקשים העבירו רק חלק מהסכום לרכישת הפוליסות, ואת הפער שלשלו לכיסם (ראו גם ההחלטה בבקשה השנייה למשפט חוזר, פסקה 16).

נכון הוא שחוות דעתו של רו"ח טיומקין, שאל עיקריה אתיחס בהרחבה להלן, מבקשת לכאורה לערער גם על ממצא עובדתי זה (סעיפים 22-26 לחוות הדעת). אל הקשיים השונים שמאפיינים את חוות הדעת אתיחס בהמשך. אך חשוב מכך: כפי שהוסבר, בקשה למשפט חוזר - על אחת כמה וכמה בנסיבותיו של תיק זה, אשר נדון פעם אחר פעם בפני מותבים שונים - איננה זירה ערעורית, ואיננה מהווה הזדמנות נוספת ל"מקצה שיפורים". לפלא הוא כי המבקשים מציגים רק עתה, לאחר סבבי הדיונים המרובים שהתקיימו בעניינם - מאז הכרעת הדין בבית המשפט המחוזי ועד לבקשה השנייה למשפט חוזר - חוות דעת שנוגעת לפעולה אשר מהווה גניבה על פי כל הגדרה אפשרית מוכרת.

לסיכום נקודה זו, אין תימה שכל המותבים בפניהם הובאה השאלה הגיעו לכלל מסקנה עובדתית כי המבקשים חייבו את הלקוחות בפרמיות מופרזות. כתוצאה מכך קטן באופן ניכר הסכום הפנוי לו היו זכאים הלקוחות לקבל בכל חודש (ההרנטה החודשית). זהו בסיס עובדתי מרכזי להרשעת המבקשים בעבירת גניבה בידי מורשה (וראו שוב ערעור, פסקה 56; הדיון הנוסף, פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקאות 41-42, 94, 99; שם, פסק דינו של השופט דנציגר, פסקה 5; שם, פסק דינו של השופט עמית, פסקה 5; ההחלטה בבקשה השנייה למשפט חוזר, פסקה 15).

16. צפה ועולה השאלה: ומה בדבר הראיות החדשות שהובאו בבקשה הנוכחית? האם אין הן מוכיחות שלא הייתה פרמיה עודפת, וממילא - האם אין הן מצדיקות את קבלת הבקשה למשפט חוזר? לטעמי התשובה לכך היא שלילית.

ראשית, אתיחס בקצרה למספר סימני שאלה שמעוררות הראיות החדשות. למשל, חוות דעתו של ד"ר יוטב עוסקת בחישוב מחירה של "פוליסה תיאורטית", דהיינו המחיר שהיה נדרש כל לקוח לשלם אילו רכש ביטוח חיים מחברת ביטוח חיצונית. אלא שנראה שד"ר יוטב התייחס לפוליסת ביטוח אשר תבטיח כי במקרה של מוות ימשך פירעון ההלוואה במלואה (עמ' 2, סעיף 3(ג) לחוות הדעת). במילים אחרות, ד"ר יוטב התייחס לפוליסה שבמסגרתה תמשיך חברת האשראי לקבל מחברת הביטוח - לאחר מות הלקוח - את קרן ההלוואה, בתוספת כל הריביות שהיו מצטברות אילו הלקוח לא היה נפטר והיה ממשיך את התשלומים כסדרם. דא עקא, בהכרעת הדין של בית המשפט המחוזי נמצא, כי ביטוח החיים שאמור היה להיערך ללקוחות נועד להבטיח רק את פירעון יתרת ההלוואה של הלקוח ביום המוות (הכרעת הדין, עמ' 139-135 ו-146; ערעור, פסקאות 13, 56; הדיון הנוסף, פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקאות 37, 94; ההחלטה בבקשה השנייה למשפט חוזר, פסקה 2). יוצא, אפוא, שד"ר יוטב חישב לכאורה את מחירה של פוליסה "תיאורטית" יקרה בהרבה מהדרוש.

דוגמא נוספת היא מאותו חלק בחוות דעתו של רו"ח טיומקין, אשר עסק ב"זרם התקבולים" - סך הפרמיות שנגבו מהלקוח בפועל. רו"ח טיומקין היוו את "זרם התקבולים" למועד נטילת ההלוואה. ההיוון הקטין כמובן משמעותית את הערך הנוכחי של התקבולים. אולם פעולת ההיוון נשענת על ההנחה לפיה היה על הלקוח לשלם את כל פרמיות הביטוח מראש ושכך היה הנוהג בענף. דא עקא, בבית המשפט המחוזי כבר נקבע כממצא עובדתי שגביית פרמיות מראש לא הייתה פרקטיקה מקובלת בחברות הביטוח באותה עת. קושי נוסף נובע מהמשך חוות הדעת של טיומקין, שם הוא מנסה להוכיח שבמהלך השנים הופחתו חיובי הביטוח של כל אחד ואחד מהלקוחות. הקושי המרכזי כאן הוא שטיומקין איננו מסביר מדוע הוא מייחס את ההפחתות דווקא לפרמיות הביטוח. במילים אחרות, גם אם נקבל את הטענה שבוצעו הפחתות אצל כל לקוח ולקוח, לא ברור מדוע מדובר דווקא בהפחתה של חיובי הביטוח - ולא למשל בהפחתה של קרן ההלוואות, הריביות, או תשלומי שכר הטרחה (יובהר שוב שנקודה זו היא בעלת משקל, משום שהרשעתו של פרי מתמקדת בגניבת פרמיות הביטוח).

חלק אחר בחוות הדעת של טיומקין עוסק בקבוצת הלקוחות שבטוחו, במסגרת הלוואת BGF בשנים 1983-1993, בחברות הביטוח החיצוניות הסנה ושמסון. בהכרעת הדין של בית המשפט המחוזי נקבע כי מלקוחות אלו נגבו באותה תקופה פרמיות בסך כ-50.5 מיליון מרק, בעוד שהמבקשים העבירו לחברות הביטוח החיצוניות רק כ-29 מיליון מרק. מכאן נובעת כאמור המסקנה, עליה עמד גם השופט ריבלין, שהמבקשים גנבו מלקוחות אלו כ-21.5 מיליון מרק על-פי כל הגדרה אפשרית. רו"ח טיומקין מבקש לערער גם על ממצא עובדתי זה: לטענתו, באותם שנים נגבו רק כ-32 מיליון מרק, ולא 50 מיליון מרק. כמו כן, לגישתי, נכון שלחברות הביטוח הסנה ושמסון הועברו כספים של חלק מהלקוחות בסך כ-29 מיליון מרק, אולם בד בבד הוענק ליתר הלקוחות "פטור", שהיה שווה - על פי ההערכה של רו"ח טיומקין - כ-12 מיליון מרק. המסקנה היא שלא התבצעה גניבה: המבקשים גבו בפועל 32 מיליון מרק, ובתמורה ערכו ביטוח בשווי 41 מיליון מרק (29 מיליון פלוס 12 מיליון). אלא שגם כאן ישנם קשיים לא מבוטלים. למשל, רו"ח טיומקין כלל איננו מפרט כיצד קבע שה"פטור" ללקוחות היה שווה 12 מיליון מרק (כזכור, חוות הדעת של ד"ר יוטב עסקה אף היא בשאלה דומה - חישוב "פוליסה תיאורטית", וגם לגבי חישוב זה התעוררו סימני שאלה). בנוסף, נראה על פניו שאין איזון במשוואה שערך רו"ח טיומקין: בצד אחד של המשוואה עומדים 32 מיליון שנגבו מחלק מהלקוחות (לא מלקוחות ה"פטור", אלא רק מהלקוחות שאכן קיבלו ביטוח בחברה חיצונית); מהצד השני עומדות ההטבות שהעניקו המבקשים

לכל הלקוחות (12 מיליון של לקוחות הפטור ו-29 מיליון של יתר הלקוחות).

קושי מסוג אחר נוגע לשילוב בין שתי חוות הדעת, שילוב שמביא - לגישת המבקשים - למסקנה מזכה. שני המומחים ביצעו הוון: ד"ר יוטב הוון את זרם הפרמיות התיאורטי, ואילו רו"ח טיומקין - את זרם התקבולים בפועל. אלא שרו"ח טיומקין איננו מפרט את שיעור ההוון שבו נעשה שימוש. ד"ר יוטב, לעומתו, השתמש בשיעור הוון של 4%. השימוש בשערי הוון שונים עשוי להביא לכך שהתוצאות בחוות הדעת של ד"ר יוטב (עלות ביטוח חיים תיאורטי) "יתנפחו", בעוד שאלו בחוות הדעת של רו"ח טיומקין (הגבייה בפועל) "יצטמקו".

יש לזכור: חוות הדעת אמורות להצביע, במשולב, על העדר פגיעה כלכלית בלקוחות. במובן זה, אף אחת מחוות הדעת איננה עומדת בפני עצמה. היא זקוקה לרעותה על מנת לספק את הסחורה. חוות דעתו של ד"ר יוטב נועדה להראות את מחיר הפוליסה התיאורטית שהיה על הלקוח לשלם לחברת ביטוח חיצונית. חוות דעתו של רו"ח טיומקין - מטרתה להראות את היקף התשלומים בפועל של כל לקוח, ולהשוות זאת למול מסקנותיו של ד"ר יוטב. על פי קו זה, היה וייקבע כי לו פעלו המבקשים על פי המצג שהציגו - פנייה לחברת ביטוח חיצונית - התוצאה הכלכלית עבור הלקוחות לא הייתה יקרה יותר, הרי שלא התקיימו יסודותיה של עבירת הגניבה. אולם כדי שנתונים אלו ישכנעו, לא די בחיבור התוצאה הכספית עליה מצביעים המבקשים. יש להראות לא רק את השורה התחתונה, אלא גם ששיטת החישוב בכל חוות דעת היא אחידה בהקשרים הרלבנטיים. היה ולא כך הוא, חוות הדעת כשלעצמן מציגות סתירה שמחלישה כל אחת מהן. או-אז חוות הדעת חשופות לטענה שדרך החישוב מיטיבה עם המבקשים באופן שגוי.

נקודה זו חשובה היא. הגם שהמשפט הפלילי בנוי באופן שנאשם נהנה מכל ספק סביר, הרי שבמסגרת בקשה שלישית למשפט חוזר - על המבקש להצביע על תשתית עובדתית מוצקה שמעוררת כנדרש את הספק ביחס להרשעתו, חרף הקביעות בהליכים הקודמים, באופן שמצדיק החלטה על עריכת משפט חוזר.

הרובד הרביעי: גניבה אף לפי שיטת המבקשים

17. אף לו הייתי מתעלם (ואין להתעלם) מכל הקשיים שצינתי לעיל - הקביעות המשפטיות, הממצאים העובדתיים וסימני השאלה ביחס לחוות הדעת, עדיין היה צף ועולה קושי נוסף. על פי הקו שמציגים המבקשים, על מנת להרשיע בעבירת הגניבה - יש לבחון את מצבו של הלקוח ב"תחנה הסופית", ולראות האם בתום כל התקופה נפגע אינטרס רכושי שלו, דהיינו האם בסך הכול - לאורך כל שנות ההתקשרות - נגרמה לו פגיעה. זוהי ההנחה המשפטית שעומדת בבסיס חוות הדעת שהוגשו. אלא שטענה זו, בנסיבותיו של התיק דנא, איננה יכולה להתקבל. כאמור, בדיון הנוסף נקבע שעבירת גניבה בידי מורשה מתגבשת עם הפגיעה באינטרס הרכושי. עוד נקבע בדיון הנוסף, בהתחשב במבנה הפיננסי אותו יצרו המבקשים, שהפגיעה באינטרס הרכושי של הלקוחות נגרמה בשל הקטנת הסכום הפנוי החודשי של הלקוח. לכן, אף אם נניח - וכאמור, מהמורות רבות עומדות בדרכה של הנחה זו - שבהמשך הדרך "איזנו" המבקשים את חשבונו של הלקוח באמצעות גביית-חסר, אין בכך כדי לאיין את עבירת הגניבה שהשתכללה בשלבים מוקדמים יותר. במצב בו המורשה גובה ביתר בנקודת זמן מסוימת, ומתקיים היסוד הנפשי הנדרש - העבירה משתכללת. אף אם בנקודת זמן מאוחרת יותר התבצע קיזוז או שהופסקה גביית היתר - העבירה בוצעה, והיא איננה מתבטלת.

ואל תשיבני כי הקושי שעליו הצבעתי עתה - איננו אלא הגדרה מחודשת של עבירת הגניבה בידי מורשה. ראשית, מדובר ביסודות עבירת הגניבה המוכרים מקדמת דנא. אין בכך כל חידוש. אדם שעבר בנקודת זמן אחת עבירת גניבה,

לא מבטל את אחריותו בפלילים רק בשל כך שהחזיר את הרכוש הגנוב בשלב מאוחר יותר או נמנע מלגבות חוב על פי דין מקורבן העבירה. כפי שציין השופט ריבלין, בדחותו את הבקשה השנייה למשפט חוזר: "עבירת הגניבה בשליחות יד התקיימה בכל פעם שבו שלחו המבקשים את ידם בכספו של לקוח בודד" (פסקה 14; ההדגשה איננה במקור). שנית, אין זה הנימוק שעומד לבדו ביסוד ההכרעה בבקשה הנוכחית. הוא מצביע על קושי משפטי בקו של המבקשים. ברם הקשיים העיקריים הם הקביעות העובדתיות של בית המשפט המחוזי, ההגדרה המשפטית של העבירה בדיון הנוסף והפגמים בחוות הדעת. אלה אינם ניתנים לערעור בבקשה זו. שלישית, יש נתק בין חוות הדעת לבין הגרסה אשר הציגו המבקשים במהלך המשפט. עניין זה מוביל לרובד החמישי.

הרובד החמישי: אי-השתלבות גרסת המבקשים בבקשה דנא עם הממצאים שנקבעו

18. כפי שהובהר, כל המותבים שדנו בתיק באו לכלל מסקנה כי המבקשים חייבו את הלקוחות בפרמיות מופרזות. מסקנה זו נקבעה בתום בירור עובדתי ממצה ומעמיק שהתנהל בפני בית המשפט המחוזי; נבחנה בעין ביקורתית - ואושרה - בידי בית משפט זה בשבתו כערכאת ערעור; אומצה בידי ההרכב המורחב בדיון הנוסף; ושוב אומצה בידי השופט ריבלין בדחותו את הבקשה השנייה למשפט חוזר. נכון הוא שפסק הדין בדיון הנוסף חידד את היסודות התיאורטיים של עבירת הגניבה בידי מורשה, תוך הדגשת משקלו של אלמנט הפגיעה באינטרס הרכושי. אולם כפי שצינתי, הובהר בפסק הדין כי הבירור המשפטי לא שמת את הבסיס להרשעת המבקשים. אדרבה, כל חברי ההרכב המורחב בחנו את התשתית העובדתית לאור ההגדרה המשפטית של העבירה, וקבעו באופן פוזיטיבי שממצאי העובדה של בית המשפט המחוזי מלמדים כי המבקשים פגעו באינטרס הרכושי של הלקוחות.

משאלו הם פני הדברים, יש קושי רב בניסיונם של המבקשים לערער פעם אחר פעם על ממצאי עובדה ומהימנות שהיוו את הבסיס להרשעה. יומם של המבקשים בבית המשפט - ניתן להם, ואף הרבה יותר מכך. המבקשים קיבלו הזדמנות הוגנת, פעם אחר פעם, להוכיח כי לא נטלו כספים מלקוחותיהם שלא כדין. בית המשפט המחוזי, כמוהו כבית המשפט העליון - בחנו לעומק את טענות המבקשים במישור העובדתי, ודחו אותן אחת לאחת. כאמור לעיל, במסגרת בחינת בקשה למשפט חוזר יש ליתן משקל גם לחלוף הזמן ולריבוי הליכים קודמים.

המחוקק פתח את הדלת כדי סדק להגשת ראיות חדשות במסגרת בקשה למשפט חוזר. ודוק: פתח, אך לא פרץ. במילים אחרות: אין די בעצם הגשתן של ראיות חדשות כדי להצדיק מיניה וביה קבלת בקשה למשפט חוזר. נפסק כי על בית המשפט לשקול את הראיות החדשות לצד המארג הראייתי, התשתית העובדתית וממצאי המהימנות שנקבעו במסגרת ההליכים הקודמים (השוו: מ"ח 6/84 מאמא נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(3) 498, 500 (1984)).

בראייה זו, התזה שמציירים המבקשים איננה מתיישבת עם הממצאים העובדתיים שנקבעו בהליכים השונים, ואף עומדת בניגוד גמור להתנהלותם במשך שנים רבות. המבקשים יצרו מנגנון מתוחכם שאפשר להם לגרוף רווחים על חשבון הלקוחות, ועמלו במשך שנים רבות להסוות את המנגנון מעין כל. זו התמונה המצטיירת מרצף הממצאים העובדתיים. כנגד זאת טוענים המבקשים כי הם בחרו שלא לעשות כל שימוש במנגנון שאיבת הרווחים הנסתר, דהיינו שהם לא גבו מן הלקוחות פרמיות עודפות. ברי כי טענה זו נראית תמוהה, מוקשה ומשונה. האומנם ניתן לקבל את הטענה כי המבקשים יצרו הזדמנות לגרוף לכיסם רווחים, טרחו במשך שנים להסתיר עובדה זו - אך בסופו של דבר נמנעו מלנצל את המנגנון לטובתם? טענה זו, שהועלתה שוב ושוב מטעם המבקשים בכל הערכאות, נדחתה בצדק פעם אחר פעם בידי כל ההרכבים שדנו בתיק. זאת במיוחד על רקע ממצאי המהימנות האחרים שנקבעו ביחס למבקשים, אשר שיקרו ללקוחות, לבית הדין לחוזים אחידים, לוועדה לביקורת המדינה ולבית המשפט שדן בהליך הפלילי. רצף

השקרים הממושך לצד ראיות התביעה הביא, מטבע הדברים, את בית המשפט המחוזי להתרשם לרעה ממידת המימנותו של פרי. רושם זה מעצים עוד יותר את הקושי לקבל את התזה של המבקשים.

סיכום

19. סיכומו של דבר: כל הערכאות הקודמות אימצו את התשתית העובדתית שלפיה המבקשים גבו מלקוחותיהם פרמיות גבוהות יתר על המידה. תשתית זו נבחנה גם על רקע ההגדרה המשפטית שהתחדדה והתגבשה במסגרת הדין הנוסף, ונקבע כי די בה כדי להוכיח שנתקיימו יסודות העבירה. חוות הדעת שהוגשו מתאפיינות בקשיים מהותיים, ומעבר לכך לא נראה שיש בהן כדי לערער את יסודות ההרשעה. בל נשכח: כפי שיש לשלב בין שתי חוות הדעת, כך יש לשלב בין חוות הדעת לבין מכלול הראיות - לרבות הגרסה שנמסרה על ידי המבקשים. הטענה לפיה המבקשים לא פגעו באינטרס הכלכלי של הקבוצה - איננה משכנעת. על הרקע הזה, ומן הטעמים שפורטו בהרחבה, סבורני כי הבקשה שלפניי איננה עומדת באמות המידה הקבועות בסעיף 31(א)(2) לחוק, ואיננה מצדיקה קיום משפט חוזר בעבירה של גניבה בידי מורשה.

(3) עבירות הביטוח

20. כאמור, בית המשפט המחוזי הרשיע את המבקשים בכך שפעלו, ללא רישיון, כמתווכים בין הלקוחות וחברות האשראי לבין חברות הביטוח. בנוסף הורשע פרי בעבירה של עיסוק בביטוח בלא היתר, בשל פעילותה של בריטניה. המבקשים מעלים שתי טענות כנגד הרשעה זו. אתיחס אליהן כסדרן.

21. ראשית, טוענים המבקשים כי ללקוחות לא היה אינטרס עצמאי ברכישת ביטוח חיים מחברת ביטוח חיצונית. זאת משום שללקוחות ניתן, כזכור, "פטור", אשר שחרר אותם מהצורך להמשיך ולפרוע את ההלוואות במקרה של מוות. לפיכך, טוענים המבקשים, לא היה ללקוחות אינטרס ברכישת ביטוח חיצוני, וממילא אין בסיס להרשעת המבקשים בעבירות ביטוח.

טענה זו מדגימה היטב את הקשיים והתמיהות עליהם עמדתי בהרחבה לעיל. שהרי למעשה, את אותה הטענה העלו המבקשים פעם אחר פעם בכל ההליכים הקודמים, ופעם אחר פעם הובהר כי אין בה ממש (ראו למשל: ערעור, פסקאות 22(יא) ו-57; ההחלטה בבקשה לדיון נוסף, פסקה 63; הדיון הנוסף, פסק דינה של השופטת פרוקצ'יה, פסקה 98). אחזור, אפוא, בתמצית על עיקרי הדברים: החובה להוציא ביטוח חיים ללקוח הייתה חלק בלתי-נפרד מן ההסדר שאפשר את כניסת הלקוח לתוכנית הפנסיה הגרמנית. מכאן מובן שהיה ללקוחות אינטרס עצמאי בביטוח. לבד מכך, כפי שהוסבר לעיל, ה"ביטוח" שסיפקו המבקשים ללקוחות לא היה שקול לביטוח חיים סטנדרטי, שהרי הוא כלל רכיבים מיותרים והיה כרוך בעלויות מופרזות. מכאן שהיה ללקוחות אינטרס מובהק להעדיף ביטוח אמיתי על פני הביטוח של המבקשים, אשר לא התאים לצרכיהם ובקשותיהם.

22. הטענה השנייה שבפי המבקשים גורסת כי הופעלה נגדם אכיפה בררנית. טענה זו נתמכת, כביכול, בתצהירו של מר שורר - לשעבר המפקח על הביטוח. מר שורר כותב כי מדיניות הפרקליטות "במהלך שנות ה-90 של המאה העשרים ועד לאמצע שנות ה-2000" הייתה שלא להגיש כתבי אישום בעבירות של עיסוק ותיווך בביטוח בלא היתר.

כתב האישום נגד המבקשים הוגש כבר בשנת 2001. כיום, לאחר 13 שנות התדיינות בבית המשפט המחוזי ובבית המשפט העליון, מועלית לראשונה הטענה לאכיפה בדרנית, במסגרת הבקשה השלישית במספר למשפט חוזר. כאמור, שיהיו חמור ומשמעותי, בלא הסבר של ממש, מהווה אף הוא שיקול בבחינת בקשה למשפט חוזר. ולא לחינם: אינטרס סופיות הדיון אף הוא בעל משקל והצדקה עצמאיים. לצד זאת, מר שורר מצהיר כי הוא סיים את תפקידו כמפקח על הביטוח בשנת 1998 (סעיף 2). כתב האישום כנגד המבקשים הוגש בשנת 2001, כארבע שנים לאחר מכן. יש בכך כדי להשליך על מידת הרלבנטיות של הדברים, שהרי התקופה אודותיה יכול מר שורר להצהיר מידיעה אישית כמפקח על הביטוח - איננה חופפת למועד הגשת כתב האישום. אף הדוגמאות שהובאו בתצהיר (סעיף 5), בהן נודע על עיסוק או תיווך בביטוח בלא היתר ובכל זאת לא הוגש כתב אישום, נראות על פני הדברים שונות באופן מובהק מעניינם של המבקשים. מדובר שם בעיקר על תאגידים שעסקו בענף מסוים כחוק (למשל בנקאות וסלולר), ובמסגרת פעילותם הלגיטימית עסקו גם בביטוח בלא היתר. לא זה המצב בעניינם של המבקשים: כאמור, סוגיית הביטוח הייתה חלק אינטגרלי ואף מהותי מהתנהלותם הפלילית של המבקשים. ביטוח החיים היה מרכיב קריטי במנגנון ההונאה המתוחכם שבנו המבקשים, במטרה לגנוב את כספי הלקוחות.

23. המסקנה היא, אפוא, שהבקשה הנוכחית איננה עומדת בהוראות סעיף 31(א)(2) לחוק בתי המשפט, ואיננה מצדיקה קיום משפט חוזר אף בעבירות הביטוח בהן הורשעו המבקשים.

(4) האומנם חשש של ממש לעיוות דין?

24. פרי מבסס את טענתו לעיוות דין על שני יסודות: ראשית, לא הוכח כי הוא התכוון להסתיר מהלקוחות את שליטתו בבריטניה ובחברות האשראי. שנית, עדותו של עד המדינה הקה "בושלה" על ידי רשויות החוק, באופן שמקים לפרי הגנה מן הצדק.

25. באשר לפעולות ההסתרה של פרי, אין לי אלא לחזור ולצטט את הדברים החריפים והחד-משמעיים שנכתבו בהכרעת דינו של בית המשפט המחוזי:

"בהסתרה-רבתי של האמת ועד כדי אמירת-שקר ממש, חטא הנאשם בעת שהסתיר, במשך שנים הרבה, את שליטתו בחברות המלוות (BGA ו-BGF) ובחברת הביטוח שהקים בא"י קיימן ("בריטניה"). זהו דבר השקר הגדול והרחב ביותר של הנאשם, שיש לו לגופם של דברים, משמעות רבה למשפט זה ולתוצאותיו. כפי שכבר הזכרתי, עשה כך הנאשם בפני גורמים שונים: בחקירותיו במשטרה ובאגף מס הכנסה, בוועדה לביקורת המדינה, בבית הדין לחוזים אחידים ובמשפטים אזרחיים שונים בישראל [...]. גם בפתיחת משפט זה הציג [פרי] עמדה כזו, במלוא תוקפה [...]. רק במהלך עדותו, לאחר שמיעת עדות הקה מטעם התביעה, ולאחר שעמד, כנראה, על חולשת עדויותיהם של עדים אחרים בעניין זה, משנה הנאשם מטעמו. הוא מודה, למעשה, בשליטה (לא בפה מלא) ומה שיותר חשוב, לענייננו, הוא מודה בהסתרה במשך שנים. למעשה הוא מודה, כי שיקר. כאמור, כבר, זהו השקר הגדול" (עמ' 247-248).

ממצאים קשים וברורים אלו אף התקבלו בערכאת הערעור (ראו למשל פסקה 28). אינני רואה כיצד תצהירו של כהן, אחד הלקוחות, שהוגש במסגרת הליך אחר - בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד המבקשים - וצורף על ידי המבקשים לבקשה הנוכחית, יכול לסייע לפרי בהפרכת ממצאים עובדתיים אלו שהתקבלו על דעת כל הערכאות הקודמות. מעבר לכך, עיון בתצהירו של כהן מלמד כי הוא הצהיר:

"שתי חברות אלה [BGA ו-BGF] היו למעשה בשליטת מר פרי... אולם עובדה זו הוסתרה ממני, ולמיטב ידיעתי גם מיתר הלקוחות, ונוצר מצג כאילו מדובר בצד שלישי" (סעיף 3).

ובהמשך, ביחס לחברת בריטניה:

"בשלב מסוים הוצגה לנו חברת Britannia Guarantee National Insurance [בריטניה] כמבטח החדש. הוסתר מאיתנו כי מר פרי הוא המוטב האחרון בחברה זו. רק לאחר הכרעת הדין הפלילי נודע לנו כי באותה תקופה לא בוטחנו כלל" (סעיף 5).

פרי מעלה טענה אחרת, לפיה כביכול הוא הסתיר את שליטתו בחברות האשראי במטרה להתחמק מפני הפיקוח על המטבע, ולא כדי להונות את הלקוחות. טענה זו סותרת על פניו במידה מסוימת את טענתו הקודמת, לפיה הוא כלל לא הונה את לקוחותיו. כך או כך, הטענה לקיומו של מניע חלופי להסתרה הועלתה זה מכבר על ידי המבקשים, ונדחתה כבלתי אמינה לחלוטין. אף לא ברור כי הסתרה בשל סיבה שאיננה קשורה ללקוחות - פוטרת את פרי מאחריות להסתרת המידע מהלקוחות, כפי שנקבע. אצטט שוב מדבריו הבהירים והחריפים של בית המשפט המחוזי בהכרעת הדין:

"שלושה נימוקים נותן הנאשם, בתמצית, לסיבת ההסתרה: (1) חששו שמא יואשם בעבירות על חוקי מטבע חוץ [...]. הנימוק הראשון, למרות שהוא אפשרי, הוא נימוק-סרק ממעיט [...]. בכל מקרה, אינני מאמין לנאשם בעניין זה (וליתר דיוק - גם בעניין זה). הנימוק המכריע, המבצבץ ועולה במהלך המשפט הזה, הוא, כי המניע המכריע להסתרה זו (מן הרשויות השונות ומן הלקוחות עצמם), היה מניע שיסודו מירמה. בדרך זו ביקש להונות את הגורמים השונים, להיטיב את שכנועם של הלקוחות לפעול על פי מה שהתוותה להם הנאשמת ולהסיר מדרך הפעולה הארוכה, מכשלות, בלשון המעטה, שהיו צפויות מגורמים שונים (כמו בתי המשפט והוועדה לביקורת המדינה), אילו ידעו את האמת במלואה. פשוטו של דבר, הנאשם חשש, כבר בתחילתה של הדרך במסלולה הרחב, למפעל הגדול שהקים במשך השנים. מפעל מורכב ומסועף, מניב פירות יפים ומפיק בעבורו, בהמשך, רווחים כספיים בשיעורים גבוהים מאוד" (עמ' 248).

26. באשר לטענה כי עדותו של הקה "בושלה": טענה זו הועלתה ונידונה בהרחבה במסגרת הבקשה הראשונה למשפט חוזר, ונדחתה על כל חלקיה. כך, המבקשים טענו באותה בקשה כי חקירתו של הקה במשטרה נוהלה "שלא כדין, בניגוד גמור לכל החובות המוטלות על הרשויות החוקרות, ובאופן המעלה חשד כבר ממשי בטוהר ההליך כולו". בית משפט זה בחן ביסודיות את ההאשמות החמורות שהעלה המבקש כנגד המשטרה והפרקליטות, על מנת להכריע האם יש בהן כדי להקים חשש של ממש לעיוות דין. סיכומו של דבר נקבע כי "אפילו היינו מקבלים את טענת המבקש כי נפלו פגמים מסוימים בהליך גביית עדותו של הקה, הרי שאין בהם כדי לפגום בהרשעתו של המבקש לאור מכלול הנתונים הידועים במקרה דנן" (ראו בהרחבה פסקאות 52-55).

עיינתי בתצהירים שהוגשו במסגרת הבקשה הנוכחית, בידי מר חפץ ומר בן דרור. בעיקרו של דבר מדובר בבחינה מחודשת של חומר הראיות הגולמי אשר היה מונח אף בפני הערכאות הקודמות. תוכן התצהירים כבר נדון. במובן זה לא נראה כי מדובר בחומר ראיתי חדש, אשר עשוי היה להצדיק היעדרות לבקשה לעריכת משפט חוזר. בכל הכבוד הראוי, אינני רואה כיצד יש בתצהירים שהוגשו כדי לשנות מן הממצאים הפוכים אשר נקבעו זה מכבר בידי בית

המשפט, לאחר שאף הוא בחן באופן יסודי את חומר הראיות. יוזכר שוב כי המסגרת הדיונית הנוכחית איננה בבחינת ערעור על ערכאות ומותבים קודמים של בית משפט זה.

ה. סיכום

27. סוף דבר, התשתית העובדתית מלמדת כי המבקשים ביצעו עבירה של גניבה בידי מורשה, וכן תיווך ועיסוק בביטוח בלא היתר. אין בטענות ובראיות שהוצגו, לרבות הטענות ביחס לעיוות דין כביכול שנגרם למבקשים, כדי להצדיק משפט חוזר בעבירות אלו. הבקשה לקיום משפט חוזר, על כל חלקיה, נדחית.

ניתנה היום, כ"ח בשבט התשע"ד (29.1.2014).

שׁוֹפֵט
